

Památník evropského rozvodí (Předěl)

Autor: dr. Petr Jirák, SoKA Přerov

V Moravské bráně, poblíž Hranic, leží v nadmořské výšce 320 metrů nad mořem nejnižší místo evropského vodního předělu mezi povodími Černého a Baltského moře. Potok Luha, protékající Bělوتينem, je přítokem řeky Odry, jež ústí do Baltského moře. Nedaleký potok Ludina teče do Bečvy, jejíž vody směřují do Černého moře.¹ Moravská brána je tak rozdělena na bečevskou a oderskou část – tzv. hranickým prahem, po jehož nízkém hřbetu se vine čára rozvodí mezi zmíněnými moři. Probíhá několika obcemi, např. Vysokou, Heřmanicemi, Špičkami nebo Kunčicemi. V některých vesnicích jsou dokonce budovy, z jejichž střech se voda rozdvouje do dvou moří. Mimo jiné se to uvádí o domu číslo popisné 53 v Kunčicích, z jehož jedné poloviny střechy odtéká voda do potoka Struhovka (ústí do Bečvy), zatímco z druhé poloviny se voda dostává do Luhy (teče do Odry).²

Koncem šedesátých let probíhala v úseku Hranice–Bělوتين náročná a nákladná rekonstrukce silnice I/47 (E 7). Pracovníci národního podniku Dopravní stavby navrhli postavit památník evropského rozvodí v Moravské bráně. Realizací návrhu byl pověřen Miloš Slezák (ročník 1921), akademický malíř a docent pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnešní Masarykova univerzita). Základním motivem Slezákovy práce se stala skutečnost, že oba svahy Jeleního kopce mají společnou pouze oblohu. Voda z ní dopadne na jeden či druhý svah kopce a pak se již nikdy nepotká. Vzhledem k charakteristice krajiny (táhlé svahy z obou stran nabízející dálkové pohledy) rezignoval na pamětní desku či drobnější plastiku umístěnou na odpočívadle pro motoristy. Navrhl proto dílo, které se po příjezdu vynořuje nad obzor a stalo se dominantou kopce. Slezák vytvořil památník jako plastickou architekturu ze dvou částí, vytvářejících vnitřní i vnější prostor. Oba díly čnějí do výše, přibližují se k sobě, ale stále mezi nimi zůstává mezera společné oblohy. Členění vnějšího pláště vyvolává v pozorovateli vjem padajících vodních proudů, dvou rozcházejících se vod. Do vnitřního prostoru byly umístěny dvě bronzové desky s volnými verši básníka Jana Skácela:

*„Podivuhodné místo, kde se rozcházejí vody
a kde se rozděluje déšť.
Potoky spějí odtud na sever a na jih.
Ta voda se už nikdy více nepotká
a nenávratně bývá loučení
lidí a vod. Stojíte na předělu moří.“*

¹ FOLTÁNEK, Vladimír: *Rozvodí*. Zpravodaj města Hranic a lázní Teplice nad Bečvou, roč. 24, listopad 1982, s. 6. Ve stejných místech probíhá hranice oddělující Českou vysočinu a vnější Západní Karpaty. Rozvodí je i nejnižším místem, kam kdysi sahal souvislý skandinávský ledovec na našem území.

² NOVOTNÝ, Ludvík: *Památník Předěl u Hranic*. Vlastivědné listy, roč. 5 (1979), č. 1, s. 27.

Kruh v žulové desce, dělený linií předělu, ukazuje směr k oběma mořím. Název moří je do obou polovin kruhu vytesán v českém, latinském, ruském, německém, francouzském a anglickém jazyce. Vzhůru se zužující prostor dotváří průzor mezi oběma díly památníku, jenž dostal prostý název Předěl.

Památník představuje v tvorbě Miloše Slezáka jedno z nejnáročnějších děl. V návrhové části mu pomáhala jeho manželka Nad'a. Vlastní realizace díla byla rozsáhlou stavbou, na níž se podílela řada pracovníků různých profesí. Investorem památníku byl podnik Dopravní stavby, národní podnik, závod Silniční stavby Olomouc. Technickou stránku vedl Ing. L. Jílek a stavbu provedli v roce 1971 zaměstnanci podniku, kteří se podíleli též na stavbě silnice mezi Hranicemi a Bělotinem, pod vedením Ing. Pavla Císaře. Plastika je zhotovena z šedého pohledového betonu B 250 z portlandského cementu 350, který dodal tehdejší národní podnik Hranická cementárna a vápenice. Památník byl umístěn na odpočívadle silnice Hranice – Bělotín, v blízkosti lesa Stráž. Od prosince 1971 byl ve správě MNV Bělotín, poněvadž se nachází v katastru obce.³

³ NOVOTNÝ, Ludvík: *Předěl – památník evropského rozvodí u Hranic*. Zpravodaj města Hranic a lázní Teplice nad Bečvou, roč. 21, červenec-srpen 1979, s. 8-9., NOVOTNÝ, Ludvík: *Památník Předěl u Hranic*. Vlastivědné listy, roč. 5 (1979), č. 1, s. 27-29. Mohutné betonové bloky, které tvoří památník, jsou vysoké osm metrů. Viz PANOVSKEÝ, Vladislav a kol: *Bělotín – obec Moravské brány*. Bělotín 1979, s. 54.